

Citiți lecția din manual: *Studiu de caz: Lumea Nouă - cunoaștere, misionarism și exploatare.*

Studiu de caz: Lumea Nouă - cunoaștere, misionarism și exploatare

1. Civilizațiile precolumbiene

- secolele XV-XVII - europenii au descoperit în *Lumea Nouă* civilizații agrare originale, bazate pe cultura porumbului, pe care le-au supus și cărora le-au impus un nou mod de viață și o nouă religie, creștinismul ⇒ culturile precolumbiene ale mayașilor, aztecilor și incașilor au dispărut, fiind înlocuite de civilizația cu trăsături europene a Americii Latine.

I. Civilizația Maya: cultură precolumbiană apărută în zonele tropicale din America Centrală (regiuni din Mexic, Guatemala, Belize, Honduras și El Salvador), organizată în 40 de orașe-stat separate (Tikal, Uaxactun, Copan, Bonampak, Dos Pilas, Calakmul și Palenque), cu o populație numeroasă (2-10 milioane locuitori), ce și-a atins apogeul puterii în secolul al VI-lea. Mayașii au excelat în agricultură, ceramică, scriere (logosilabică, cel mai dezvoltat sistem din Americi), arhitectură (orașele Maya au fost dominate de temple-piramide), sistemul calendaristic și matematică. 1525-1697 - profitând de scindarea politică a civilizației Maya, spaniolii au cucerit orașele-stat.

II. Imperiul Aztec: 1325 - civilizație precolumbiană descinsă din barbari nomazi sosiți din nordul Americii Centrale, ce au pus bazele unui oraș-stat, Tenochtitlan. 1428-1440 - în perioada domniei regelui Itzcoatl, Tenochtitlan a format o alianță cu două state vecine ⇒ formarea unui imperiu care a cuprins 400-500 de state mici, cu aproximativ 5-6 milioane de locuitori. 1502-1520 - statul aztec a atins apogeul din punct de vedere politic și economic sub ultimul său rege, Montezuma al II-lea. Societatea aztecă a fost una stratificată: *pipiltin* (clasa nobiliară), *pochteca* (negustori ambulanți), *macehualtin* (oamenii liberi), *mayerques* (sclavi, s-au ocupat de muncile agricole). Principalele ocupații au fost agricultura, meșteșugurile și comerțul. Aztecii au practicat un sângeros cult al sacrificiilor umane (aproximativ 20.000 prizonieri de război au fost sacrificați anual pentru a îi onora pe zei). 1519-1521 - spaniolii conduși de Hernan Fernando Cortes au cucerit și au distrus statul aztec.

III. Imperiul Inca: civilizație precolumbiană cu o riguroasă ierarhie socială, administrația din capitala Cuzco guvernând peste 5-10 milioane de locuitori și Munții Anzi (America de Sud). 1471-1493 - în perioada domniei regelui Topa Inca Yupanqui statul a atins maximul expansiunii teritoriale. Tehnologia incașă a fost la standarde înalte, fiind produse artefacte metalice, textile și ceramice. Totuși, incașii nu au avut un sistem de scriere, dezvoltând un sistem de sfori cu noduri colorate (quipu), cu ajutorul cărui au stocat informații și liste. Incașii au construit numeroase orașe (Machu Picchu) și o vastă rețea de drumuri (cca. 25.000 km). Deoarece roata nu a fost descoperită, pentru a transmite mesaje, incașii au folosit curieri și alergători. Agricultura a fost practică pe dealuri terasate, iar religia s-a concentrat pe cultul zeului-soare Inca. 1525 - izbucnirea războiului civil ⇒ 1532-1535 - conchistadorii conduși de Francisco Pizarro l-au ucis pe regele Atahualpa (1533), au cucerit și au distrus statul incaș.

2. Misionarism și exploatare

- instaurarea stăpânirii spaniole și portugheze în Americi a fost însoțită de impunerea forțată a creștinismului în rândul autohtonilor (prin intermediul misionarilor Bisericii Catolice);

- misionari precum Bartolomeo de Las Casas (1484-1566) și Manuel da Nobrega (1517-1570) au lăsat, prin scrierile lor, mărturie istorice importante despre relațiile dintre europeni și cei cucerți;

- în teritoriile americane ocupate spaniolii și portughezii au instaurat un regim de exploatare a localnicilor: pământul a fost împărțit în plantații întinse stăpânite de coloniștii europeni; s-au înființat mine de aur, argint și cupru, în care autohtonii au fost obligați să muncească în condiții foarte grele;

- numărul băștinașilor a scăzut din cauza bolilor aduse de europeni (gripa, variola, pojarul, tifosul, malaria și ciurma), a muncii epuizante și a diferitelor abuzuri ⇒ coloniștii europeni au adus sclavi din Africa ca să își asigure forța de muncă de pe plantațiile și minele din *Lumea Nouă*.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=oicgynllrfY>

<https://www.youtube.com/watch?v=xPm8E-zWwsQ>

Fișă de lucru: Studiu de caz: Lumea Nouă - cunoaștere, misionarism și exploatare

Citiți cu atenție textele de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

A. „Locuitorii acestor insule nu au nici fier, nici oțel, nici arme. Ei cred că eu, ca și corăbiile și oamenii mei, am venit din ceruri, și cu această convingere localnicii m-au primit peste tot, după ce și-au învins teama.”

(Cristofor Columb, *Scrisoare către regii Spaniei*)

B. „Fii calm, nu vorbi prea repede, nu ridică glasul. Nu aștepta să fii chemat de două ori. Răspunde imediat când e nevoie de tine. Înainte de masă, spală-te pe mâini. Nu mânca în grabă!”

(Sfaturile unui părinte aztec către copilul său)

1. Precizați, pe baza sursei A, două trăsături ale civilizației localnicilor din insulele explorate de Cristofor Columb.

2. Exprimați-vă opinia, pe baza sursei B, în legătură cu educația copiilor azteci.

3. Argumentați, pe baza sursei B, dacă există asemănări între regulile de comportament ale aztecilor și cele din lumea modernă.

BIBLIOGRAFIE:

1. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, Niculescu, Anita-Sabina, Horga, Paula-Coca, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Akademos Art, Ilfov, 2023.
2. Ochescu, Maria, Oane, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Art Klett, București, 2023.
3. Ciobanu, Loredana, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Booklet, București, 2023.
4. Preda, Elena, Stoica, Stan, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura CD Press, București, 2023.
5. Boșcodeală, Felicia Elena, Cojocaru, Daniela Ana, Sima, Marina, Șerban, Nicolae, Bălănescu, Flori, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Corint Logistic, București, 2023.
6. Stan, Magda, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2023.
7. Diaconu, Maria Aurelia, Aichimoaie, Adrian Ilie, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Intuitext, București, 2023.
8. Gheorghe, Maria Mariana, Săvuță, Irina Ema, Soare, Aurel Constantin, *Istorie: Manual pentru clasa a VI-a*, Editura Litera, București, 2023.
9. Marriott, Emma, *Istoria lumii în pilule*, Editura Litera, București, 2019.
10. Padron, Francisco Morales, *Istoria descoperirii și cuceririi Americii*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979.
11. Leon-Portilla, Miguel (coordonator), *Conchistadorii prin ochii aztecilor. Antologie de texte indigene*, Editura Corint, București, 2019.

